

Styringstrykket må ned!

Landsstyret i KS konstaterer at ei aldrande befolkning, mangel på arbeidskraft, strammare offentleg økonomi og skjerpa beredskap forsterkar behovet for omstilling av tenestetilbodet i kommunane.

Landsstyret vil gi honnør til det omfattande omstillingsarbeidet som går føre seg i kommunar og fylkeskommunar, og som mellom anna kjem til uttrykk i ein vesentleg betre økonomi i 2026.

Mindre statleg detaljstyring

Landsstyret i KS registrerer at det er brei politisk semje om at den omfattande og aukande statlege styringa av kommunesektoren reduserer kommunane sitt handlingsrom til å finne effektive løysingar.

Kommunar og fylkeskommunar treng handlefridom til å bruke knappare ressursar godt og effektivt slik at innbyggjarane får mest mogleg velferd for pengane. Mangel på handlefridom til å finne gode lokale løysingar gir dårlegare vilkår for å yte likeverdige tenester, drive aktiv samfunnsutvikling over heile landet og kan svekkje tilliten til kommunestyret og fylkestinget.

I kommuneproposisjonen gjer regjeringa greie for oppfølginga av mellom anna arbeidet til kommunekommisjonen. Landsstyret er tilfreds med at regjeringa vil sende på høyring eit lovforslag om å oppheve krava i helse- og omsorgstenestelova til kva profesjonar kommunane må ha knytte til seg. Landsstyret viser til at KS Landsting forventar at nasjonale styresmakter flyttar dagens bemanningsnormer i skolen frå den einskilde skolen til kommunenivå.

Regjeringa vil redusere øyremerkte tilskot ved å innlemme fleire i rammetilskotet, slå saman ordningane natursats, klimasats og klimatilpassing, samt slå saman fleire tilskot retta mot kommunane. Desse tiltaka vil, saman med forslaget om å forenkle investeringstilskotet til omsorgsbustader og sjukeheimar, på ein positiv måte bidra til auka økonomisk rammestyring. Regjeringa må følgje opp eventuelle uheldige fordelingsverknader mellom kommunar og fylkeskommunar ved innlemming av øyremerkte tilskot.

Landsstyret i KS forventar at meirutgifter for kommunar og fylkeskommunar før innføring av nye klimakrav i bygg- og anleggsprosjekt blir konsekvensutgreidde og finansierte av staten.

Landsstyret understrekar at det er behov for meir samordna juridisk styring av kommunesektoren. Både regjeringa og Stortinget må aktivt halde fram arbeidet med

å redusere styringstrykket frå staten. Det finst ei rekkje tiltak som kan gjennomførast før neste rapport frå kommunekommisjonen.

Landsstyret i KS forventar at Stortinget gir eit klart uttrykk for betydninga av eit breitt oppgåveansvar så nær innbyggjarane som mogleg under ei samla folkevald leining. Dette er ikkje minst viktig i ei tid der det går føre seg fleire utvalarbeid som kvar for seg rører ved det kommunale oppgåveansvaret. Oppfølginga frå nasjonale styresmakter av dei ulike sektorforslaga må fremje og ikkje svekkje det samla lokale ansvaret for å ta vare på innbyggjarane sine felles interesser.

Forsterka interkommunalt samarbeid

Regjeringa varslar i kommuneproposisjonen ein aktiv politikk for større kommunar og meir interkommunalt samarbeid.

Landsstyret viser til at Menon Economics og Lund & Co i ein rapport utarbeidd for KS peikar på at forsterka interkommunalt samarbeid gir betre kvalitet og meir robuste tenester, og at det blir lettare å rekruttere og halde på kompetanse. Samtidig understrekar landsstyret at det er kommunane som har hovudansvaret for å løyse velferdsoppgåvene og vere grunnmuren i tenestetilbodet til innbyggjarane. Interkommunalt samarbeid er eit viktig supplement, særleg der kommunane kvar for seg blir for sårbare. Landsstyret forventar at dei varsla endringane i reglane om interkommunalt samarbeid vil gi betre rammer for eit forsterka samarbeid mellom kommunar om viktige velferdsoppgåver.

Landsstyret viser og til at eit samrøystes Landsting forventar at nasjonale styresmakter støttar opp om dei sjølvstendige vala kommunane gjer om å bli større eller samarbeide meir omfattande og langsiktig i faste konstallasjonar.